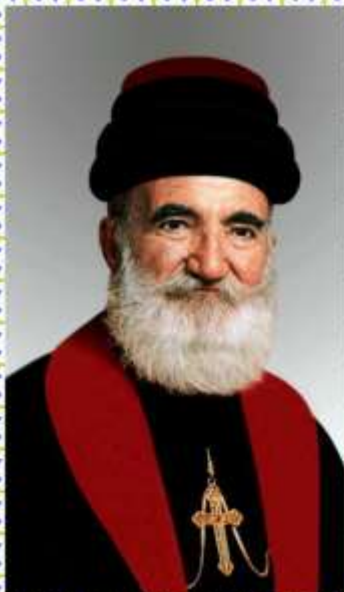

Handumanan sa Ang Balaan nga Apostolic Katoliko
Mga taga-Asiria sa Simbahan sa Sidlakan
Sa iyang Pagkabalaan ☨ Mar Yousip Khnanisho
Arsobispo sa Shamisdin ug Rustaqa
Huwebes, Mayo 18, 1893 (Mar Ishoo, Turkey)
sa
Dominggo, Hulyo 3, 1977 (Baghdad, Iraq)

Mubo nga biography

Pipila ka mga siglo na ang milabay, ang mga taga-Asiria ang miagi sa usa ka makuyaw nga bahin sa ilang taas ug daghag-gamit nga kasaysayan. Sila giliyokan sa tanan nga mga kilid sa panatiko ug dili-Kristohanong mga nasyonalidad, nga walay tinago nga sa ilang dautan nga tuyo sa pagsamok kanila sa kanunay gawas kon sila mihatag sa ilang Pagtuo Kristohanon. Ang mga Asirianhon gipailalom sa tanan nga mga matang sa mga mangilngig nga krimen gikan sa mga pagbuno nga rustling sa ilang kahayupan, pagdagit ug pag-atake sa ilang mga batan-on nga mga babaye, ug mas grabe pa, pagbuhat sa mga buhat sa templo batok sa klero ug gibalaan kabtangan sa simbahan.

Sukad sa unang siglo, ang Simbahan sa Sidlakan gibalaan sa iyang mga obispo gikan sa taliwala sa usa ka katilingban sa ilang mga higala. Gitas sa arsobispo o Obispo sa sunod nga mas taas nga ranggo nga gihimo sa sa sama nga paagi. Sa panghitabo sa usa ka Tan-awa nga bakante tungod sa pagkahanaw sa mga miaging naghupot sa katungdanan, ang usa ka petsa nga gibutang sa paghupot eleksyon alang sa usa ka manununod. Makasarang obispo, gikan sa kaylap nga nagkatibulaag diosesis nga mopadayon diha-diha dayon sa gitino nang daan nga dapit diin balloting mahitabo. Ang matag arsobispo nga giubanan sa usa ka minatarong, sa

maayohon dako panon nga magsusunod sa pagbiyahe alang sa mga adlaw, mga semana o bulan pinaagi sa kaayo nga bagis ug bukirong dapit o uga kamingawan. Kasagaran, ang ilang dalan makatabok teritoryo nga gipuy-an pinaagi sa ihalas ug bangis bandido nga tribo nga manulis sa ilang walay sala nga mga biktima sa pagpanglungkab ug sa pagpatay. Kadtong nakagawas sa kamatayon sa mga kamot sa mga tulisan nawad-an sa ilang mga kinabuhi pinaagi sa sakit, mga epidemya o mga aksidente nga miresulta gikan sa usa ka kaayo nga makalaay hataas nga panaw nga gihimo sa bisan hain sa tiil o sa likod sa mga mula, ang bugtong paagi sa transportasyon nga anaa sa panahon.

Aron sa pagpanalipod batok niining malisod nga kalamidad nga nag-antus sa Simbahan, sa matag higayon ang usa ka katilingban gitawag sa pagpili sa usa ka obispo, ang hierarchy nga misaka sa uban sa usa ka maalamon nga proposal nga pagpakunhod sa risgo sa pagkawala sa daghan nga mahalon nga mga kinabuhi sa tanan nga gipahinungod sa ilang kaugalingon sa pag-alagad sa Ginoo ug sa katawhan. Sa pagpangalagad sa ilang mga kabilin uban sa dako nga kaalam ug sa kakugi, nga sila gipresentar sa usa ka rekomendasyon ngadto sa temporal nga pagpangulo, klero ug mga laygo, nga nagpasabot nga, sa ilalum sa mga nagaluntad nga mga kahimtang, kini nga advisable nga dili sa paghupot sa eleksyon alang sa mga obispo, arsobispo ug ang mga Catholicos-Patriyarka, ang Suprema ulo sa Simbahan, apan sa institute sa usa ka panulondon nga sistema diin ang usa ka obispo, sa iyang kamatayon, mao nga milampos sa usa ka manununod dayag gidala gikan sa pagkatawo sa selibasiya higpit nga disiplina sa Simbahan. manununod sa gipahinungod kon siya hingkaplagan sa pagpanag-iya sa tanan nga mga hiyas ug sa ubang mga kwalipikasyon nga gikinahanglan sa usa ka tawo nga mao ang maghunahuna sa espirituhanon nga pagpangulo sa mga panon sa mga carnero nga gisalig ngadto sa iyang pag-atiman. Dugang pa sa nga nahanas sa mga seremonyas ug sa liturhiya, ang iyang rekord kinahanglan nga walay bisan unsa nga kalapasan nga mahiuyon uban sa mga nag-unang mga baruganan sa simbahan. Siya adunay manumpa unong ngadto sa matinud-anon sa Ulo sa Simbahan ug mosaad sa pag-alagad sa Simbahan sa walay kahakog, uban sa debosyon,-sa-kaugalingon nga sakripisyo ug integridad.

Pangagpas Kini nga bug-os nga debatehan pinaagi sa temporal nga pagpangulo ug human sa konsultasyon uban sa ilang mga sumusunod sila migula nagkahiusa pabor sa proposal. Busa ang hierarchical tambag sa bug-os-endorso sa mga labing dako nga hugot nga pagtuo pinaagi sa pagpangulo uban sa mga kinatibuk-ang consensus sa mga katawhan.

Sa usa ka espesyal nga sesyon sa Sinodo niini nga sugyot gisagop ug balaod ingon sa usa ka syndic balaod. Kini nga balaod gitawag alang sa matag obispo sa iyang panganay nga amahan pag-umangkon gidala sa ilalum sa simbahan pagdumala, nga gibansay hingpit diha sa makuti nga mga pagtulun-an sa Simbahan Dogma sa pagpangandam nga makahimo sa pagpanunod sa titulo ug sa Episcopal awtoridad nga gamiton sa iyang mga gisundan sa panahon sa iyang kamatayon. Ang Simbahan usab sa piho nga mga sumbanan ingon nga sa unsa nga paagi nga ang manununod mao ang gibanhaw gikan sa pagkabata ngadto sa hamtong nga aron makasarang alang sa pangagpas sa kaayo giisip sa espirituwal nga buhatan.

Kini mao ang sumala sa niini nga taas nga nagtindog sa tradisyon sa Simbahan sa Sidlakan, ang inahan sa mga ulahing bahin sa Arsobispo Mar Yousip Khnanisho, sa diha nga nanamkon uban sa iyang anak, nga gipahinungod sa pag-alagad sa Ginoo, nagpasundayag-sa-kaugalingon sa paglimod sa paglikay sa tanan nga mga pagkaon nga giandam gikan sa mananap nga kalan-on o sa kalan-on nga sa usa sa mga sagol, hangtud sa panahon nga siya natawo sa 1893. gikan sa higayon nga siya natawo, Mar Yousip Khnanisho gidala sa estriktong pagtahod sa kanonikal nga mga gipangayo.

Kadaghanan sa mga taga-Asiria nahibalo nga Mar Yousip moabut gikan sa usa ka taas nga linya sa pagpuli sa pamilya sa Mar Khnanisho, ang ngalan gipas-an sa tanan nga mga arsobispo nga mosugot sa Tan-awa sa Shamisdin sa ikaduha nga labing taas nga buhatan sa sulod sa Simbahan sa Sidlakan. Kini nga Archbishop cell sa Shamisdin ug Rustaqa nahimutang sa balangay sa Mar Ishoo sa lalawigan sa Shamisdin, Turkey. Ang Mar Ishoo Monastery, nga gitukod sa sinugdan sa ika-5 nga siglo, nga anaa sa opisina ug sa mga opisyal nga pinuy-anan sa Archbishop.

Ang Mar Khnanisho pamilya nailhan sa iyang pagka-diosnon, kaaghup, ug sa mga hamili. Sumala sa kasaysayan nga mga dokumento gitipigan, napulo ug duha

ka arsobispo nga okupar niining nahimaya nga buhatan sa sulod sa administrasyon sa Simbahan, ang tanan nga napamatud-an sa ilang mga kaugalingon, nga walay bisan unsa nga landong sa pagduhaduha, aron matugahan sa mga maayong espirituwal nga, unimpaired hiyas, kalantip sa salabotan ug sa kaalam; labut pa sa ilang pagkamatinud-anon ug debosyon ngadto sa mga pangulo sa simbahan kanunay nga tin-aw ug dili mausab nga. Ang mga lubnganan sa lima ka sa ilang balaan nga mga amahan, gilubong sa sulod sa templo ni Mar Ishoo sa monasteryo, mahimong dali ra nakasabot gikan sa linilok nga mga bato gihapon. Ang mga lubnganan sa laing tulo ka namatay arsobispo wala ingon nga ang mga templo sa daghang kausaban sa dagan sa sa milabay nga pipila ka mga ka gatus ka tuig.

Ang ikasiyam Arsobispo sa niini nga linya sa pagpuli nga gibutang sa uban diha sa Simbahan sa Bnai Shmooni sa balangay sa Charookhinn sa lalawigan sa Bothan, Turkey. Siya mibalik gikan sa usa ka pagpanaw ngadto sa Balaan nga Yuta sa diha nga sa kalit siya natakboyan sa usa ka makamatay nga sakit nga natapos sa iyang kinabuhi. Ang ikanapulo nga Arsobispo sa Shamisdin milabay sa dagan sa usa sa iyang rutina mga pagbisita ngadto sa mga nagkalain-laing parokya sa ilalum sa iyang hurisdiksyon. Sa hangyo sa iyang matinud-anon nga mga parokyano, nga gitahud kaniya pag-ayo, nga gibilanggo sa Simbahan sa Mar Tooma Shlikha (santos Tomas ang Apostol) sa Simbahan sa sa balangay sa Baloolan, Targawar, ug sa amihanan-kasadpan sa Iran.

Sa human sa unang Gubat sa Kalibutan, Mar Iskhaq Khnanisho, sa ikanapulo ug usa Arsobispo sa iyang linya, nawad-an sa iyang bililhon nga kinabuhi, ingon sa gibuhat sa daghan pang ubang mga linibo sa iyang mga katawhan nga namatay, sa panahon sa dugay nga pagbiya gikan sa ilang katigulangan yutang natawhan sa Turkey ug Iran-sila mitabok habog nga mga bukid ug lawom nga lugot sa pagpangita sa usa ka luwas nga dunggoanan sa pagpahulay sa ilang gikapoy nga mga bukog. Kolera ug ubang makamatay nga mga sakit mikuha sa kinabuhi sa duha ka katulo sa tibuok populasyon sa Asirya. Mar Iskhaq Khnanisho, nga gituohan nga usa ka tinuod nga santos, gilubong sa Kermanshah, usa ka siyudad sa sidlakang utlanan sa Iran. Usa ka shrine nga gitukod sa ibabaw sa iyang lubnganan nga linibo, gikan sa tanan

nga mga relihiyoso nga mga sekta, sa paghimo sa paglangyaw-langyaw matag tuig gikan sa tanang bahin sa Iran.

Ang ikanapulo ug duha ug ang katapusan sa mga arsobispo sa Mar Khnanisho pamilya nga gidonar ngadto sa Simbahan mao ang Iyang Kabulahanan sa ulahing bahin sa Mar Yousip Khnanisho, ang Dios sa pahulay sa iyang kalag. Siya gitawag ngadto sa langit pinaagi sa iyang Langitnong Amahan sa Dominggo ang ikatulo sa Hulyo, 1977, sa siyudad sa Baghdad, sa Capital sa Iraq (Bet-Nahrain). Sa usa ka sayo nga edad, samtang ang usa ka batan-on nga batang lalaki nga siya nahibalo sa unsa makadasig nga katungdanan nga iyang gipahinungod, ingon siya nakakat-on pinaagi sa kasingkasing ang bug-os nga Eukaristikanhon mga seremonyas, gihimo diha sa simbahan pinaagi sa usa ka deacon o pari. Siya gitudloan igong pinaagi sa usa ka nakakat-on nga eskolar, Reverend Rehana, uyoan sa iyang amahan, nga batid kaayo sa Aramaiko, Russian ug Turkish pinulongan ug usa ka pagbulot-an sa Eastern teolohiya. Reverend Rehana mao ang ulo sa Seminary sa Mar Ishoo Monastery ug siya nagtudlo sa mga klase ngadto sa usa ka gidaghanon sa mga estudyante sa pagtuon alang sa mga priesthood. Gikan sa Seminary niining daghan nga mga migraduwar nga mahimong mga obispo ug mga pari sa nagkalain-laing mga diosesis ug mga parokya.

Sa diha nga siya usa ka napulo ug duha ka tuig ang panuigon nga batan-on, Mar Yousip gi-orden nga usa ka deakono. Pinaagi sa 1912 Mar Yousip na naangkon sa usa ka bug-os nga kahibalo sa teolohiya, ug busa siya nakaplagan nga maayo ang haum nga i-orden nga usa ka pari. Sa tuig 1914, sa sinugdanan sa Gubat sa Kalibotan 1, siya gipadala ingon nga usa ka delegado, nga nagrepresentar sa Arsobispo Mar Iskhaq Khnanisho, sa pag-apil diha sa usa ka labing importante nga miting nga gitawag pinaagi sa Iyang Pagkabalaan Mar Benjamin Shimun, ang mga Catholicos-Patriyarka sa cell patriyarkal sa Qudchanis, Turkey. kahulogan ang gipasabot sa paghisgot sa epekto sa Gubat sa Kalibutan sa Simbahan ug sa nasud ug sa pag-andam alang sa mga kausaban nga gipaabot sa pagkuha sa dapit. Samtang didto, siya mitudlo og mga Obispo sa Lunes, Agosto 10, 1914, pinaagi sa Iyang pagkabalaan ug gitudlo ingon nga assistant sa Patriyarka.

Siya nagpabilin sa Qudchanis hangtod sa 1916 sa diha nga ang mga taga-Asiria nga sa pagbiya sa ilang yutang natawhan ug sa ilang tanan nga kalibutanon nga mga kabtangan ingon nga usa ka sangputanan sa Dakong Gubat. Human sa maluibon nga pagpatay sa sa Patriyarka Mar Benjamin sa 1918, Mar Yousip gituohan nga usa ka dakong bahin, sa pagpangulo sa nasud, hangtud nga miabot ang mga taga-Asiria diha sa mga kampo sa kagiw, gibutang sa mga Red Cross ug sa Liga sa mga Nasod, sa Baaqooba, Iraq sa 1918. sa Disyembre sa 1918 sa iyang pagka Ginoo si gituboy sa ranggo sa Arsobispo sa Baghdad Iraq, pinaagi sa ulahing bahin sa Patriyarka Mar Paulo Shimun.

Sa diha nga Mar Eshai Shimun, ang mga Catholicos-Patriyarka, nadestiyero sa 1933 pinaagi sa itoy nga monarchial rehimen sa Iraq, Mar Yousip Khnanisho gipiyalan sa sa administrasyon sa Simbahan sa Iraq ug Middle East.

Sa 1973 sa dihang Mar Eshai Shimun resign sa iyang posisyon ingon sa Catholicos Patriyarka, Mar Yousip Khnanisho gitugyanan ug mga responsibilidad sa pagpangalagad sa Simbahan sa Sidlakan sa tibuok kalibutan. Sa sama nga panahon ang mga Iraqi sa gobyerno nga gi-isyu sa usa ka Republikano sugo nga nagatudlo Mar Yousip Khnanisho ingon nga ang mga Suprema Ulo sa tanan nga mga taga-Asiria sa Iraq.

Sa Dominggo sa 3rd sa Hulyo 1977, sa 1:10 sa gabii Ang iyang mga Kabulahanan milabay sa Baghdad, sa Iraq. Sa iyang kamatayon atol sa fiesta gisaulog matag tuig sa handumanan sa Mar Tooma Shlikha (santos Tomas ang Apostol).

Sa iyang paglubong serbisyo gipahigayon sa Miyerkules Hulyo 6, 1977, sa Simbahan sa Mar Gewargis sa Dora, usa ka suburb sa Baghdad. Pagkuha sa bahin sa sa mga serbisyo nga sa iyang Kabulahanan Mar Narsai, Arsobispo sa Libano, nga milupad gikan sa Beirut alang sa okasyon, gitabangan sa Mar Daniel, Obispo sa Kirkuk, Iraq, ug sa usa ka dako kaayo nga gidaghanon sa mga sacerdote ug sa mga deacon. Kapin sa duha ka libo ka mga tawo nga miabut gikan sa tanang bahin sa Iraq sa pag-apil diha sa mga prosesyon sa paglubong sa niini nga tinahud ug matarung nga amahan nga numero nga mao nga hinigugma ug gisimba sa tanan nga nakaila kaniya. Usa ka dako nga gidaghanon sa mga kadagkoan sa mitambong

sa seremonyas sa lubong, sa taliwala kanila ang usa ka hataas nga ranggo nga opisyal sa gobyerno nga nagrepresentar sa iyang Kahalangdon Ahmed Hassan Al Bakar, ang Presidente sa Iraqi Republic, sa uban nga mga ministro ug mga opisyal, ang mga Romano Katoliko Archbishop nagrepresentar sa Iyang Pagkabalaan sa Santo Papa nga ingon sa ambassador sa Iraq, sa iyang Pagkabalaan Mar Polus Shekho, ang Patriyarka sa Babel sa mga Caldeahanon nga Simbahan, sa iyang kabulahan Mar Ignatius Zakka gikan sa mga Siriahanon Orthodox Simbahan, Mar Andrawos Sanna, Ulo sa Kongreso alang sa mga taga-Asiria nga pinulongan ug daghan pang uban.

Sa 10:00 AM, ang draped lungon sa nagbakho Espirituwal nga Lider, gipas-an sa mga kaparian, sa paglihok ingon nga tabon magdadala sa, gikuha gikan sa Mar Gewargis Simbahan ug gibutang sa usa ka hearse gisundan sa mga linibo sa mga nanagbalata gikan sa tanan nga Kristohanong denominasyon ug mga Moslems usab, uban sa mga luha sa kasubo, pag-ula sa ilang mga nawong. Gatusan ka mga kabatan-onan gikan sa atong mga nagkalain-laing parokya misunod sa lungon nga nagdala liningin sa mga dahon purongpurong ug mga litrato sa mga mipahawa ecclesiastic.

Pag-abot sa motorkada prosesyon sa St. ni Maria sa Simbahan sa Naireya, ang katapusan nga puloy-anan sa mga niining Balaan nga tawo, ang usa ka dakung panon sa katawhan nga pagtigom didto sa oras.

Human sa katapusan nga mga seremonyas nga gipahigayon sumala sa tradisyon sa simbahan, unya ang tanan nga mga masulob-nagbayad sa ilang mga katapusan nga buhis sa niini nga hinigugma nga magbalantay nga mibiya sa iyang panon sa mga carnero sa mga hiyas nga iyang gipanag-iya sama sa kaaghup, gugma, debosyon, kalolot, pagkamaunongon, pagpasaylo, integridad, katawhan ug sa pagkamatarung. Sa iyang Nabalaan nga lawas nga gilubong sa yuta, ug gikan sa iyang mga bukog dagan paglipay ug kahupayan ngadto sa mga kasingkasing sa mga tawo nga mag-ampo sa iyang panumdoman.

Ang ulahing bahin sa Mar Yousip Khnanisho gisulat sa daghan nga mga nga mga basahon sa pag-ampo sama sa Kashkol, usa ka basahon sa himno, ug gihubad sa liturhiya sa ordinasyon, ang Simbahan sakramento, ug sa uban. Siya author sa

daghang mga libro sa iyang kaugalingon, lakip na ang komposisyon sa pagdayeg nga giawit sa relihiyosong mga pangilin, daghan sa nga gipatik diha sa basahon sa "Turgama".

Ang sagrado nga sidlak radiation nga misanag gikan sa iyang matarung nga amahan nawong sa kanunay mahinumduman sa mga linibo nga mga pribilehiyo nga may usa ka mamiminaw uban kaniya. Siya misunod ayo sa mga lakang sa Iyang Ginoo ug Magtutudlo, nga si Jesukristo, ug siya mao ang karon sa pakig-ambitay uban Kaniya sa langit. Siya misangyaw sa pagkamauyunon, kalooy, pagkamapasayloon ug pagkamakasaranganon, kamaunungon ug sa unsa nga paagi sa paggawi sa moral. Kini mao ang angay nga nga siya saulogon matag tuig ug ang usa ka kombira nga ginganlan sunod kaniya, alang sa daghan nga mga hearings nga gipahinungod ngadto sa iyang milagroso nga paghikap mao ang usa ka makita nga pamatuod nga siya angay nga hatagan balaan nga sa Sinodo sa Balaan nga Apostolic Katoliko sa Asirya Simbahan sa Sidlakan. Ang iyang kalag dili gayud pahulay sa kalinaw gawas kon ang mga tawo nga iyang gihigugma pag-ayo, ug gidala sa labaw pa kay sa usa ka tunga sa siglo, pagkab-ot sa ilang Dios nga gihatag katungod sa-sa-kaugalingon determinasyon ug seguridad sa usa ka yutang natawhan nga sila sa pagkamapahitas-on sa pagtawag sa ilang mga kaugalingon.

Author: Ashur Cherry
York University

Title: Handumanan sa Ang Balaan nga Apostolic Katoliko
Mga taga-Asiria sa Simbahan sa Sidlakan
Sa iyang Pagkabalaan † Mar Yousip Khnanisho
Arsobispo sa Shamisdin ug Rustaqa
Huwebes, Mayo 18, 1893 (Mar Ishoo, Turkey)
sa
Dominggo, Hulyo 3, 1977 (Baghdad, Iraq)
Mubo nga biography
[Cebuano]

Publisher: Toronto, Ontario

Ref. No.: 3580

Dedication

I dedicate this book in memory of **His Holiness Mar Dinkha IV**, Catholicos-Patriarch of *The Assyrian Church of the East*, Sunday, September 15, 1935 – Thursday, March 26, 2015, with love, respect, and appreciation.